

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK

I. KAVRAM.....	17
A. Temel Olarak.....	17
B. Estetik Amaçlı Tibbî Müdahale Kavramı	17
C. Estetik Amaçlı Tibbî Müdahale Türleri	18
1. Bedensel Rahatsızlığı İyileştirme Amaçlı Estetik Müdahaleler.....	18
2. Ruhsal Rahatsızlığı İyileştirme Amaçlı Estetik Müdahaleler.....	19
3. Salt Güzelleştirme Amaçlı Estetik Müdahaleler.....	19
II. TARİHİ GELİŞİM	20
A. Tip Açısından.....	20
B. Hukuk Açısından.....	20
III. TIBBİ MÜDAHALE ŞARTLARI.....	22
A. Tibbi Müdahalenin, Tip Mesleğini İcraya Kanunen Yetkili Kişiler Tarafından Gerçekleştirilmesi.....	22
1. Tip Fakültesi Mezunu Olmak ve Hekimlik Diplomasına Sahip Olmak	22
2. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak.....	23
3. Türk Tabibler Birliğine Kayıt Olmak	24
4. Hekimlik Mesleğinin İcrasına Geçici veya Sürekli Bir Engelin Bulunmaması ..	24
a. Geçici Olarak Hekimlik Mesleğinin İcra Edilememesi	24
b. Sürekli Olarak Hekimlik Mesleğinin İcra Edilememesi	25
5. Diş Hekimliğinde Uzmanlık Şartı	25
B. Tibbi Müdahalenin Kanunen Öngörülmüş Amaçlara Yönelik Olması	27
1. Teşhis	28
2. Tedavi.....	28
3. Hastalıktan Korumak	29
C. Tibbi Müdahalenin, Tip Biliminince Genel Kabul Görmüş Ülke ve Kurallara Uygun Olarak Yapılması	29
D. Hastanın Tibbi Müdahaleye Rıza Göstermesi	30
IV. KİŞİLİK HAKKININ TIBBİ YARDIM VE ELATMALARDAKİ YERİ	30
A. Kişilik Hakkının Tanımı.....	30

B. Kişilik Hakkının Niteliği.....	32
C. Kişilik Hakkının Kazanılması ve Kaybedilmesi.....	32
D. Kişilik Hakkının Konusu ve Kişisel Değerler	33
E. Hasta Hakları	35
F. Sözleşme Serbestisi.....	37
G. Sözleşmelerde Hakim Olan Belli Başlı Prensipler	37

İKİNCİ BÖLÜM

HUKUKİ SORUMLULUK TÜRLERİ

I. KUSUR SORUMLULUĞU	41
II. SEBEP SORUMLULUĞU	42
III. HEKİMIN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN SEBEPLERİ.....	42
A. Hekimin Akti Sorumluluğu.....	42
1. Genel Olarak	42
2. Akdi Sorumluluğun Şartları.....	42
a. Akit	42
b. Aktin İhlali	43
c. Zarar	43
d. Kusur	43
e. İlliyet Bağı.....	46
B. Hekimin Akit Dışı Sorumluluğu.....	47
1. Genel Olarak	47
2. Hekimin Akit Dışı Sorumluluğunun Şartları.....	48
a. Fiil.....	48
b. Hukuka Aykırılık	48
c. Zarar	48
d. Kusur	48
e. İlliyet Bağı.....	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HEKİM İLE HASTA ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN MAHİYETİ

I. SÖZLEŞME İLİŞKİSİ	53
A. Hizmet Sözleşmesi	53
B. Eser Sözleşmesi.....	54
C. Vekalet Sözleşmesi.....	63
1. Unsurları.....	63
D. Vekaletin Eser ve Hizmet Sözleşmesinden Farkı	72
1. Vekalet ve Eser	72
2. Vekalet ve Hizmet	75
E. Sonuç.....	76

F.	Özel Durumlar	77
1.	Özel Hastanelerde Çalışan Doktor ile Hasta Arasındaki Hukuki İlişki	77
2.	Kamu Hastanelerinde Çalışan Doktor ile Hasta İlişkisinin Hukuki Niteliği.....	77
II.	SÖZLEŞMENİN KURULMASI	77
A.	Genel Olarak.....	77
B.	Hukuka Uygun Sözleşmenin Koşulları.....	80
1.	Hastanın Rızası.....	80
a.	Rızanın Koşulları	86
aa.	Beyan Şekli	86
bb.	Rızaya Ehliyet.....	88
cc.	Hastanın Aydınlatılması.....	91
aaa.	Genel Olarak.....	91
bbb.	Aydınlatma Yükümlülüğünün Kapsamı.....	98
dd.	Aydınlatma Yükümlülüğünün İstisnaları.....	99
aaa.	Hastanın İstememesi.....	99
bbb.	Tehlike Olasılığının Ender Olarak Gerçekleşmesi.....	100
ccc.	Hastanın Bilgisinin Bulunması.....	101
ddd.	Hastanın Aydınlatılması İle Sağlığı Ve Yaşamı Ciddi Bir Tehlikeye Düşecek ise	101
eee.	Zorunluluk	101
fff.	Tıbbi ve İnsani Nedenlerle Hastanın Aydınlatılmadığı Durumlar	104
ee.	Rızanın Konusu	104
ff.	Rızanın Kapsamı	106
gg.	Rızanın Zamanı	107
hh.	Aydınlatma ile Yükümlü Olanlar	108
ii.	Aydınlatılacak Kişi.....	109
jj.	Aydınlatmanın İspatı	109
2.	Rızanın Alınmaması veya Aydınlatılmadan Alınmasının Sonuçları.....	110
III.	SÖZLEŞME İÇİNDEKİ HEKİMİN BORÇLARI	110
A.	Sadakat Borcu.....	110
B.	Sır Saklama Borcu.....	113
C.	Özen Borcu	118
D.	Arşivleme ve Kayıt Tutma Borcu	126
E.	Tedavinin Yürütlmesi Borcu	133
1.	Tedavi Borcunun Amacı.....	134
2.	Deneysel Çalışmalar	135
F.	Hastanın Hekimlik Sözleşmesinden Doğan Borçları	136
IV.	DIŞ HEKİMİNİN VE HASTANIN ESER SÖZLEŞMESİNE TABİ MÜDAHALELER BAKIMINDAN BORÇLARI	137

A.	Hekimin Eser Sözleşmesine Tabi Müdahaleler Bakımından Borçları	138
1.	Eseri Yaratma ve Teslim Etme Borcu.....	138
2.	Kişisel Edim Borcu	139
3.	Araç, Gereç ve Malzemeyi Sağlama Borcu	140
4.	Genel İhbar (Bildirim) Borcu	140
5.	Ayıba Karşı Tekeffül Borcu.....	141
B.	Hastanın Eser Sözleşmesine Tabi Müdahaleler Bakımından Borçları.....	147
V.	TİBBİ VEKALET AKTİNİN SONA ERMESİ.....	148
A.	Genel Olarak	148
B.	İfa İle Sona Ermesi.....	148
C.	Tibbi Vekalet Aktinin Azıl ve İstifa İle Sona Ermesi	149
D.	Tibbi Vekalet Aktinin Ölüm ve Ehliyetsizlik veya İflas İle Sona Ermesi	149
VI.	TİBBİ ESER AKTİNİN SONA ERMESİ	150
A.	Yaklaşık Bedelin Aşılması	150
B.	Eserin Yok Olması.....	150
C.	Tazminat Karşılığı Fesih	150
D.	İşsahibi Yüzünden İfanın İmkânsızlaşması.....	151
E.	Yüklenicinin Ölümü veya Yeteneğini Kaybetmesi.....	151

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ZARAR ÇEŞİTLERİ

I.	TİBBİ MÜDAHALELERDEN DOĞAN ZARARLAR.....	153
A.	Genel Olarak	153
B.	Maddi Zararlar	154
1.	Tedavi Giderleri	156
2.	Çalışma Gücü Kaybı Zararları	158
3.	Destekten Yoksun Kalma Zararı	159
4.	Ölüm Nedeniyle Diğer Maddi Zararlar	159
C.	Manevi Zarar	160
D.	İlliyet Bağı.....	162

BEŞİNCİ BÖLÜM

KUSUR İNCELEMESİ

I.	DOKTORUN KUSURUNUN İNCELENMESİ	183
A.	Kusur	183
1.	Unsurları.....	187
a.	Bir Eylem	187
b.	Tehlikeli Sonucun Öngörlülebilir ve Önlenebilir Olması	187

2. Kusurun Belirlenmesinde Ölçü.....	189
B. Hekimin Kusurunun Derecesi	189
1. Kasta Dayalı Kusur	189
2. İhmal.....	189
3. Hafif ya da Ağır Kusur	190
4. Meslek Hataları	190
5. Meslek Hatalarının İspat Edilmesi.....	194
6. Haksız Fiilden Doğan Hukuki İlişki.....	194
a. Hukuka Aykırılık.....	195
b. Kusur	195
c. Zarar	195
d. İlliyet Bağı	196
7. Hekimin Haksız Fiil Sorumluluğunda Yardımcı Personelin Sorumluluğu	196
8. Hekimin Sorumluluktan Kurtulma Şartını Öngörmesi.....	203
9. Hekimin Seçtiği Yardımcının Kusurundan Sorumluluğu.....	205
10. Hekimin Vekaletsiz İş Görmesi ve Bundan Doğan Sorumlulukları	205
C. Hekimin Vekaletsiz İş gördüğü Durumlar	206
1. Acil Durumlar.....	206
2. Ameliyatın Genişletilmesi Durumu.....	206
3. Hekimin Vekaletsiz Tibbi Müdahale Sorumluluğu	207
4. Hekimin Umulmayan Halden Sorumluluğu	207
5. Hekimin Tibbi İhtilat Ya Da Komplikasyonlardan Sorumluluğu	208
6. Tanı Kusurları	210
7. Tedavi Kusurları	213
a. Araç ve Metod Seçiminde Kusur	213
b. Tıp Kurallarının Uygulamasında Kusur	215
c. Durum ve Koşulların Gerektirdiği Özén Yükümlülüğü Kusurları	216
d. Beceri Kusurları	217
8. Özel Sorumluluk Durumları.....	217
a. Hekimin Kusursuz Sorumluluğu.....	217
b. Hekimin İlaç Kullanılmasından Sorumluluğu.....	229
c. Hekimin Çalıştırana Karşı Sorumluluğu	230

ALTINCI BÖLÜM

SAĞLIK KURUMLARININ SORUMLULUĞU

I. ÖZEL HASTAHANE SORUMLULUĞU	233
A. Tam Hastaneye Kabul Sözleşmesi	236
B. Bölünmüş Hastaneye Kabul Sözleşmesi	236

C. Hekimlik Sözleşmesi İlaveli Tam Hastaneye Kabul Sözleşmesi	237
II. KAMU HASTANELERİNDE YAPILAN TİBBİ TEDAVİ VE GİRİŞİMLERDEN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK.....	237
III. TİBBİ MÜDAHALE YAPAN EKİP ÇALIŞMASINDA SORUMLULUK	243

YEDİNCİ BÖLÜM

HUKUKİ SORUMLULUĞUN SONUÇLARI

I. HEKİMİN SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VE AZALTAN DURUMLAR.....	253
A. Sorumsuzluk Anlaşması.....	253
B. Hastanın Rızasının Sorumluluğa Etkisi	253
C. Çaresizlik Durumu.....	254
D. Tazminat Kapsamına Etkili Eylem ve Olgular.....	255
E. Tıbbi Eylemlerden Doğan Zararlar İçin Sorumluluk Sigortası.....	258
II. TAZMİNAT DAVALARINDA TARAFLAR	259
A. Davacı	259
B. Davalı.....	259
III. GÖREV VE YETKİ	259
IV. KANITLAR.....	270
A. Çeşitleri	270
B. Kanıtlama Yükü	272
C. Bilirkişi İncelemesi.....	277
V. HUKUKİ SORUMLULUĞUN SONUÇLARI	286
A. Maddi Tazminat	286
1. Ölüm Halinde Tazminat	287
a. Destek Kavramı	287
b. Bakım Gücü.....	288
c. Bakım İhtiyacı.....	288
2. Cismani Zarar Halinde Tazminat	288
a. Tedavi Giderleri.....	288
b. Çalışma Gücü Kaybı Zararları.....	289
B. Manevi Tazminat.....	290
VI. ZAMANAŞIMI VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE	296
KAYNAKLAR	299

KAYNAKLAR

- ARINCI, Atilla/USTA, Sevgi; "Estetik Amaçlı Tibbî Müdahalelerde Hekimin Hukukî Sorumlulukları ve Eser Sözleşmesi", Turkish Journal of Plastic Surgery,2017;
- AŞÇIOĞLU, Çetin; Tıbbi Yardım ve Elatmalardan Doğan Sorumluluk ATAMER, Yeşim; "Transseksüellerin Türk Hukukundaki Durumu", <http://www.lambdaistanbul.org/s/etkinlik/transseksuellerin-turk-hukukundaki-durumu/>, ET: 20.01.2020.
- AYAN Mehmet; Tıbbi Müdahalelerden Doğan Sorumluluk
- AYDIN, Erdem; Tıp Etiği ve Tarihi ED. (www.medinfo.Hacettepe.edu.tr)
- AYGÖRMEZ UĞURLUBAY, Gülsün Ayhan; "İnsan Üzerinde Deney ve Deneme Suçuna İlişkin Bazı Tespitler", İnönü Üniversitesi HFD, Y. 2015, C. 1, s. 165-206.
- BAŞBUĞ, Aydın, "Diş Hekiminin Hukukî Sorumluluğu", I. Diş Hekimliği Hukuku Sempozyumu, 22-23 Mart 2013,
- BELGESAY, Mustafa Reşit, Tibbî Mesuliyet, İstanbul 1954,
- BULUT, Gamze, "Diş Hekimliğinde Tıbbî Müdahale", I. Uluslararası Katılımlı Ulusal Tıp Hukuku Kongresi, İstanbul 2016,
- ÇAKIROĞLU, Şölen; "Tıbbi Müdahalede Zorunluluk Hali", II. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi Bildirileri Kitabı (Ed. Hakeri/Doğan), Ankara 2018, s. 1121-1140.
- ÇAKMUT, Özlem; Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi
- ÇEKER, Mustafa; Tıbbi Müdahalelerde Hukuku Uygunluk sorunu (adalet.org)
- DERYAL, Yahya; İnsan Sağlığı ve Vücut Bütünlüğüne Yönelik Tıbbi Müdahalelerde Hastanın Rızası ([İstabip.org.tr](http://istabip.org.tr))
- DOĞAN, Cahid; "Sağlık Haklarından Hekimlerin Sır (Kişisel Veri) Saklama Mükellefiyeti", Ankara Barosu- Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sağlık Hukuku Kurultay 1-3 Kasım 2007 Ankara, Ankara Barosu Yayıncıları, Ankara-2008.

- DOĞAN, Cahid; "İnsan Üzerinde Deney ve Tedavi (İyileştirme) Amaçlı Deneme Suçları", İlaç ve Tıp Alanında Ceza Hukuku, Etik ve Tibbî Sorunlar Sempozyumu, İstanbul 2008, s.93-114.
- DOĞAN, Cahid; "Tibbî Kayıtların Tutulmasından Cezaâ Sorumluluk", Ankara Barosu III. Sağlık Hukuku Kurultay 7-8 Mayıs 2010 Ankara, Ankara Barosu Yayınları, Ankara- 2011.
- DOĞAN, Cahid; "Kısırlaştırma (Sterilization): Öjeni mi? Nufüs Planlaması mı? Adli Bilimciler Derneği I. Ulusal Sağlık Hukuku Kongresi (Marmaris 01-04 Mayıs 2004) Editörler: Prof. Dr. Hamit HANCI & Av. Cahid DOĞAN Seçkin Yayıncıları, Ankara-2015.
- DOĞAN, Cahid; "Hastanın Aydınlatılması ve Rızasının Alınması" Girne-Amerikan Üniversitesi 1. Sağlık Hukuku Sempozyumu 2-3 Mart 2009 Girne/KKTC, Adalet Kitabevi, Ankara-2010.
- DOĞAN, Cahid; "Tam Yargı Dâvâlarında Rücu" VIII. Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, VIII. Türkisch-Deutsches Symposium Zum Medizinrecht, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi -Tıp Fakültesi Augsburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi 23-24 /09/ 2011 Diyarbakır, Adalet Yayınevi, Ankara-2012.
- DOĞAN, Cahid; "Ötenazi (Acısız Ölüm, Euthanasia)" KKTC Lefke Avrupa Üniversitesi IV. Sağlık Hakkı ve Sağlık Hukuku Sempozyumu (7-8 Mayıs 2012) Ankara 2013, s. 197- 282 (Ötenazi).
- DOĞAN, Cahid; "Hukuksal Açıdan Hastanın Yükümlülükleri", ERÜHFD, Y. 2016, C. XI, S. 2, s. 49-81.
- EREN, Fikret; Borçlar Hukuk Genel Hükümler.
- ERMAN, Barış; Ceza Hukukunda Tibbi Müdahalenin Uygunluğu, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2003.
- GÖÇMEN, Erkin-GÖÇMEN Ali; İlaç kullanımından Doğan Zararlardan Hekimin, Eczacının ve İlaç üreticisinin sorumluluğu (Ideal Hukuk com.)
- GÖKCAN, Hasan Tahsin: "Etik ve Hukuk İlişkisi Bağlamında Estetik Tibbî Müdahaleler ve Cezaâ Sorumluluk", Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 9,
- HAKERİ, Hakan; Genel Önleyici Aşı Zorunluluğu III, çevirmeni: <http://www.medimagazin.com.tr/authors/hakan-hakeri/tr-genel-onleyici-asi-zorunluluugu-III-72-64-2918.html>, ET: 26.01.2020. (Önleyici Aşı).
- HAKERİ, Hakan; İlaç Hukuku, Ankara 2015, (İlaç).

- HAKERİ, Hakan; Tıp Hukuku, 10. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2015.
- HAKERİ, Hakan; Tıp Hukuku, 16. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2019. (16. Bası).
- HANCI, İ. Hamit; Hekimin Yasal Sorumluluk ve Hakları (Tıp ve Sağlık Hukuk), Toprak ofset, 1999 İzmir (www.med.ege.edu.tr)
- HANCI, İ. Hamit; Malpraktis Tıbbi Girişimler nedeniyle Hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu
- HELVACI, Serap; Gerçek Kişiler, 6. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016.
- KASAPOĞLU Turhan, Mine; “İdari Kolluk Yetkisi Bağlamında Zorunlu Aşı Uygulaması”, Hacettepe HFD, Y. 2019, C. 9, S. 1, s. 1-40.
- KİRKİT, Ecem; Tıbbî Müdahalenin Hukuka Uygunluğu, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- KİRKİT, Ecem; “Özel Hukuk Açısından Varsayılan Rıza Boyutunda Tıbbi Müdahalede Zorunluluk Hali”, II. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi Bildirileri Kitabı (Ed. Hakeri/Doğan), Ankara 2018, s. 1141-1146. (Varsayılan Rıza)
- KİRKİT, Ecem / YOLDAŞCAN, Elçin / AYTAÇ, Necdet / GÖNÜLTAŞ, Tülin / KİRKİT, Mehmet; “Yeni Mezun Hemşirelerin Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Sorumlulukları Konusunda Bilgi Düzeyleri”, II. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi Bildirileri Kitabı (Ed. Hakeri/Doğan), Ankara 2018, s. 709-719.
- KOVACİC, Sanja; “Informed Consent in Neurological Patients”, Harmonius, 2015.
- OKYAY, Ramazan Azim / Akbaba, Muhsin / Kirkit, Ecem; “Aydınlatılmış Onam ve Aşılama”, Turkish Journal of Public Health, Y. 2015, C. 13, S. 2, s. 155-159.
- ÖZAY, Merter; Estetik Amaçlı Tibbî Müdahalelerde Hekimin Hukukî Sorumluluğu, Ankara 2006
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Ankara 2009.
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; Özel Hukukta Teşhis ve Tedavi Sözleşmesi, Ankara 2004. (Teşhis ve Tedavi).
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; “Teşhis ve Tedavi Sözleşmesinde Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü”, EÜHFD, C. 12, S. 3-4, Y. 2008, s. 347-379. (Aydınlatma).

- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; “Teşhis ve Tedavi Sözleşmesinde Kayda Geçirme ve Sır Saklama Yükümlülüğü”, Sağlık Hukuku Digestası, S. 1, Y. 2009, s. 148-166.(Sır).
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; “Üreme Merkezlerinin Hukuki Sorumluluğu”, VIII. Türk- Alman Tıp Hukuku Sempozyumu (Hekim Sorumluluğu 7-8 Ekim 2011, Diyarbakır), Ankara 2012, s. 453-472.(Üreme).
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa; “Tıbbî Müdahalede Küçüğün Rızası”, II. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi Bildirileri Kitabı (Ed. Hakeri/Doğan), Ankara 2018, s. 41-81. (Küçüğün Rızası).
- ÖZDİLEK, Ali Osman; Tipta Yanlış Uygulama (Malpraktis) Sebebiyle Hekimin Hukuki Sorumluluğu (Türk Hukuk Sitesi)
- ÖZTAN, Bilge; Şahsin Hukuku Hakiki Şahıslar
- ÖZTÜRK, Erdim, Özbek; Ceza Hukuk ve Emniyet tedbirleri Hukuku, Ankara 2001.
- ÖZTÜRKLER, Cemal; Hukuk Uygulamasında Tibbi Sorumluluk Teşhis, Tedavi ve Tibbi Müdahalelerden Doğan Tazminat davaları
- PETEK, Hasan, “Güzelleşme Amaçlı Estetik Ameliyatlardan Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2006
- SARIAL, Enis, Sağlararası Organ Nakillerinden Doğan Hukuksal İlişkiler, İstanbul 1986
- SÜTLAÇ, Mustafa; Hasta ve Hasta Yakını Hakları, Çivi Yazılıarı İstanbul 2000.
- TANDOĞAN, Haluk; Borçlar Hukuk Özel İlişkileri Cilt. II.
- TEKİNYA, Selahattin Sulhi – Akman, Sermet Burcuoğlu, Haluk – Altıtop, Atilla; Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler
- U. Oral, Tıbbi Etik, s.9, 1995/1
- YILMAZ, Battal; Hekimin Hukuki Sorumluluğu
- ZEVKİLER Aydın; Özel Borç İlişkileri
- ZEVKİLİLER, Aydın; “Tedavi Amaçlı Müdahalelerde Kişilik Hakkına Saldirının Sonuçları” DÜHFD. Y.1983.